

AKTIVISEERIMISKURSUSELT TÖÖLE – ÜHE PUUDEGA LAPSE VANEMA LUGU

KÜLLI URB, Tallinna Puuetega Inimeste Koja juhatuse liige
TAUNO ASUJA, Tallinna Puuetega Inimeste Koja tegevjuht

Jelena Petriläinen on üks nendest kuuekümnest puudega last kasvatavast naisest, kes lõpetas Tallinna Puuetega Inimeste Koja projekti „Tööotsija tööriistakast – abiks puudega inimesele ja puudega lapse vanemale“ raames toimunud aktiviseerimiskursused. Kursuste eesmärgiks oli aidata suure hoolduskoor- musega inimestel leida üles jõuvarud, et aidata vanemaid tööturule ja tööeluga paremini hakkama saada. Jelena osales ka aktiivselt eneseabirühmas ning kasutas psühholoogilise nõustamise teenust.

Jelena oli nõus jagama oma mõtteid seoses aktiviseerimiskursustega ja sellele järgnenud tööotsingutest projektijuht Külli Urbiga ning Tallinna Puuetega Inimeste Koja tegevjuhi Tauno Asujaga.

Puudega last kasvatavatel vanematel on kõigil oma lugu sellest, kuidas kõik algas...

Jah, meie laps oli väga oodatud, läbisin ka viljatusravi ja kõik tundus alguses suurepärane, ka sünnitus kulges hästi. Meil oli ilus kodu. Olen lõpetanud kõrgikooli ning töötasin mind huvitanud hästi tasutatud tööl. Arvasimegi, et elu läheb nii edasi. Siis märkasin, et lapse areng pole normaalne. Perearst küll ütles, et paanikaks pole põhjust – olen selline närviline ema –, aga teiseks eluaastaks oli selge, et asi pole korras. Läksime Tartu Ülikooli Kliinikusse uuringutele. Kõige raskem oligi puude määramise protsess, nii raske oli olukorraga leppida. Lapsele määratigi raske puue ning elu keerati nagu pea peale. Aga selge oli, et elu tagasi ei keera, pidime minema edasi ja hakkama saama.

Kes Sind toetas sellel raskel ajal?

Pere, lähedased. Käisin psühhoterapeudi juures, millest oli suur abi. Siis oli meil veel raha selleks. Kuigi maksis palju, oli psühhoterapeudist suur abi. Näiteks õpetas ta seda, kuidas segitada oma lapse käitumist teistele – kas või mänguväljakul tuldi mulle ikka ütlema, et miks ma oma last ei kasvata. Väljast pole ju näha, et tegemist on puudega lapsega. Lähedastele saab põhjalikult selgitada, aga võõrastele peab oskama selgitada, et nad ei pelgaks sind ja su last.

Kuidas said teada meie kursustest ja kuidas hindad kursuste kasulikkus?

Keegi lapsevanem Charity Piritall ühingust ütles, et Tallinna Puuetega Inimeste Kojas algavad kursused. Alguses olin skeptiline – erinevate puuetega laste vanemad, kas ikka mõistakse teist? –, aga otsustavaks sai, et oli võimalik kasutada lapsehoiuteenust. Tavaliselt jääbki palju selle taha, et pole leida lapsele hoidjat. See ei ole kerge.

Kursuselt sain muidugi väga palju – sama probleemiga inimesed, kes mõistavad poolelt sõnalt. Samad hooldamise ja töötamisega seonduvad raskused. Väga innustas meie kursuse juhendaja Oksana Peetsalu isiklik eeskuju – ta on kolme lapse ema, üks neist puudega, aga töötab ja suudab olla õnnelik. Mõtlesin, kas mina olen siis kehvem, suudan ka kindlasti. Ootas kursuste päeva alati väga ning seda nelja tundi koosolemist. See oli isiklik aeg, muidu oli kogu mu päev teiste inimeste jaoks ja enda vajadused olid tagaplaanil. Paljudel puuetega laste emadel on probleemiks, et

endale ei võeta aega. Enda eest tuleb teadlikult hoolitseda!

Need neli tundi koolitusel lentsid nagu viis minutit, ka toidupausi ajal suhtlesime aktiivselt. Need kaks kuud oli tore aeg! Suhtleme kursusekaaslastega siiani.

Kuidas kulgesid tööotsingud?

Kevadel kursuste lõppedes olin täis indu ja hakkasin kohe tegelema tööotsimisega. Võtsin end Töötukassas arvele, soovisin võimalikult kiiresti tööle minna. Olin kuulnud, et on võimalik saada kursusi, et kas või ümber õppida. Küsisin Töötukassa spetsialistilt, aga tema ütles, alles võtsite arvele ja juba tahate kursustele, kõigepealt otsige ikka aktiivselt tööd ning siis sügisel vaatame. Et osaleda raamatupidamiskursustel, pidi olema tööandja kinnitus, et töökoht olemas, ja kellel juba kutse omandatud, aga soov juurde õppida. Öeldi, et raamatupidajateks ning lapsehoidjateks ei koolitata, muidu järsku hakkavad kodus mustalt töötama.

Saatsin siis meeletult CV-sid, disainisin neid korduvalt ümber – ei saanud ju müüja kohtale kandideerides öelda, et olin töötanud suures firmas müügijuhina. Olen seda viga teinud. Kui läksin intervjuule, küsitigi, miks ma sellisele kohale kandideerin, mis on alla minu pädevuse.

Mitu kuud veetsin kõik oma vabad hetked arvutis. Puudega lapse ema ei saa ju minna täiskohaga tööle, kui pole lasteaiakoht kindel või on lapsel terviseprobleemid. Töökoht ei saa asuda elukohast kaugel, sest ajabilanss on niigi väga pingeline. (Ma ei saa ju minna tööle Maardusse, kui elan Mustamäel!) See kõik vähendab valikuvõimalusi töö saamiseks.

Alguses valisin kuulutusi vastavalt oma haridusele ja töökogemusele, aga lõpuks saatsin juba igale poole, mis tundus vähegi sobivat. Haruharva üldse vastati. Tundsin ka Töötukassa poolt pressingut. Kuud läksid ja sattusin masendusse...

Lõpuks leidsin tööpakkumise, mis vastas täpselt minu haridusele ja töökogemusele. Saatsin CV ja olin kindel, et mind kutsutakse vestlusele ning saan tõestada oma võimekust. Kuid kuu aega hiljem tuli napp vastus, et nad lisavad mind oma andmebaasi. See oli mulle tõeline löök! Õnneks sain psühholoog Oksana Peetsalult tuge. Aasta rabelesin, et saada tööd ja tulemus oli null! Olin pettunud ka Töötukassas. Mul olid ootused, et saan abi. Kogu kandideerimisprotsess üldse võtab kuid aega.

Lõpuks sain töövõtulepinguga suurde hotelli poole kohaga ettekandjaks. Tagantjärele olen õnnelik, et olin nii vapper ja läksin. Tavaliselt jooksevad 20-aastased ilma hariduseta noored kandikuga ringi. Vaatamata sellele, et see on allpool minu kvalifikatsiooni ning ka palk väga väike, on see ikkagi parem kui olla kogu aeg kodus. Olles autistliku lapsega päevade viisi koos, hakkad ka ise juba kaotama mõtlemisvõimet ja suhtlemisoskusi.

Hotellis on tore meeskond – minust kõik nooremad, positiivsed. Neil pole selliseid elumuresid. Saan sealt jõudu – see on jälle minu aeg – ja leian, et olen vajalik. Kuna tegemist on suure organisatsiooniga, loodan ikkagi edasi liikuda. Muidugi olen 36-aastane ja mul pole ka hotellinduses haridus, aga soovin õppida ning vaatan aktiivselt ringi. Paradoksaalne – hiljuti saadeti Töötukassast kiri, et algab hotelliadministraatorite koolitus. See on ju täpselt, mida mulle vaja! Kuid nüüd ei ole ma ju enam töötu. Samas teenin nii vähe, et ei jõua raha eest koolitust osta.

Kuidas saad tööl käia, kus on laps?

Veidi aega töötamise ajal toetas Töötukassa, makstes lasteaiamaksu. Pidin kõigepealt arve ise ära maksma ja siis läks kaks nädalat, kui nad mulle raha tagasi kandsid. Selle saamisega oli ka tegemist, ega nad seal isegi ei teadnud, kuidas asjad täpselt käivad, aga lõpuks ikkagi sain abi. Selline süsteem tähendab, et vaesemad pered ei saa seda üldse kasutada. Kellel on sellist vaba raha, et maksta ette lapsehoiu eest? Nüüd saan tugiisiku teenust Põhja-Eesti Autismi Liidu kaudu, sellest on suur abi. Tugiisiku teenust saame 2013. aasta sügiseni, siis ei teagi, mis edasi saab. Kardan, et kui saan parema koha ja äkki tugiisikut enam pole, ei saaks jälle tööl käia.

Samal kursusel õppisin, et pole vaja karta, nii pikalt ette planeerida ei saa. Nüüd ma ei karda enam nullist alustada. Kui olukord käes, siis vaatan, mida annab teha. Elu on täis võimalusi!

Kas lasteaeda oli kerge leida?

Minu laps käib eralasteaias ja nende tingimus oli, et peab olema kindlasti tugiisik. Kui meie tugiisik oli kaks päeva haiguslehel, siis ei tahtud last aeda võtta. Olen kuulnud, et ka erilasteaedades nõutakse tugiisikut, alles siis saab koha. Peagi on lasteaiaaeg läbi ja ootab koolimineku. Tunnen, et sellist võitlust ma enam pidada ei jõua, nagu lasteaia pärast tuli pidada. Soovime saada aastast koolipikendust, helistasin oktoobri alguses neuro-

loogile, numbri sain 4. augustiks. Nüüd ei teagi, kuidas see pikenduse taotlemine õnnestub.

Kas kuulud ka mõnda puuetega laste vanemaid ühendavasse ühingusse?

Osalen MTÜ Pirita Caritas tegevustes – korraldame kontserte, jõulukohvik on tulemas. Eesmärgiks on koguda raha delfiiniteraapia jaoks meie lastele. Kuulun veel Põhja Eesti Autismi Liitu.

Millist abi annavad taolised ühingud vanematele?

Mina olen saanud puuetega laste vanematelt palju teavet. Oleksin oodanud seda sotsiaaltöötajatelt ja arstidelt, aga tegelikkusele vastavat infot olen saanud just teistelt vanematelt. Olen leidnud ka mõistmist ning toetust saatusekaaslastelt.

Mida ootad elult?

See on küsimus, mida esitan endale iga päev. Ei leia alati vastust. Minu vanaema ütles ikka, et väiksed lapsed – väiksed mured, suured lapsed – suured mured. Suurt midagi ei oota, võtan päeva korraga.

Oled sa õnnelik?

Psühhoterapeut soovitas: leia igast päevast mingi väike rõõm, mis teeb sind õnnelikuks. Püüangi nii elada, mitte oodata suurt rõõmu. Iga moment võib pakkuda rõõmu – näe päike tuli välja, tunne rõõmu! Ise tuleb end rõõmsaks teha, sest muidu sa ei oskagi rõõmustada, kui kõik on hästi. Ühel hetkel avastad – aastad on läinud, aga õnne pole tundnud. Ise tuleb end õnnelikuks teha!